

ՄԵԼԻ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի, կես տարեկան 6 ռուբլի.
Առանձին համարները 5 կոպեկով.

Թիֆլիսում գրվում են միմյանիս խմբագրատան մէջ.

Մեր հասցեն. Тифлисъ, Редакция „Мелі“.
Կամ Tiflis, Rédaction „Mschak“.
Տէլէֆոն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(բացի կիրակի և տօն օրերէն).

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լիզուով.

Յայտարարութիւնները համար վճարում են
իրաւաբանի բառին 2 կոպեկ.
Տէլէֆոն № 253.

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆԱՆԻ ԱՐԺՐՈՒՆԻ

Ն ա տ ա լ ի ա Ա ա ղ ե լ ե ա ն, Գ ա յ ա ն է, Մ ա կ ա ռ, Վ ա ս ի լ, Ս ա ն ա կ,
Ս ե ղ ռ ա կ և Ա ռ ա մ զ մ չ կ ե ա ն ն ե ռ ը յ ա յ տ ն ու մ են, առաջինը իր անմոռանալի
որդու, իսկ վերջինները իրանց սիրելի եղբոր.

Տ Ի Գ Ր Ա Ն Գ Է Ո Ր Գ Ե Ա Ն Չ Մ Շ Կ Ե Ա Ն Ի

մասը: Յուդարկաւորութիւնը տեղի կունենայ մարտի 7-ին, կիրակի օր, ժամը 10-ին ա-
ռաւօտեան, Տէր-Ստեփանեանի տնից, Նաբեբեմյայա փողոց, № 7, դէպի Գուկիայի ս.
Աստուածածին (Պանդոնեան) եկեղեցին, իսկ այնտեղից Խօջիվանքի գերեզմանատունը:
Ամբիջը կը կատարվի շաբաթ, երեկոյեան ժամը 6-ին: 2—2

ԲՈՎԱՆԻԱԿՈՒԹԻՒՆ

Միմյանիս Վիտալի ձառի առիթով. — Ներքին
ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Մամուլ. Նամակ Արաբալաբեցի.
Նամակ Խմբագրութեան. Նամակ Խմբագրու-
թեան. Ներքին լուրեր. — ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ.
Կրօնափոխութիւնը Վանում. Նամակ Ֆրանսիա-
յից. Արաբալաբեցի լուրեր. — ՀՅՈՒՄՈՐԻՆԵՐ.
ՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ. — ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Հարս-
նաբարի աստղը:

ՄԻՆԻՍՏՐ ՎԻՏՏԵԻ ԶԱՌԻ ԱՌԻԹՈՎ

Շատ նշանաւոր է Ֆինլանդիայի միմյանիս
Վիտալի ձառը, որի մասին տեղեկացրեց
մեզ հեռագրով: Նա համարձակ կերպով
մերկացնում է այդ ձառի մէջ Ռուսաստա-
նի այն արդիւնաբերութիւնները, որոնք յամա-
կերպով աշխատում են ամեն միջոց գործ-
դնել, որպէս զի գործարանների արդիւնք-
ները չէնտանան և ծախվին միշտ լծանդ
գնով: Եթէ կառավարութիւնը արհեստա-
կան կերպով լծանդացրել է արդիւնքների
զինել, ծանր մարտերի ազդեցութեամբ,
այդ արել է նա այն նպատակով, որպէս
զի Ռուսաստանի տեղական արդիւնաբեր-
ութիւնը, որ ներկայումս պաշտպանու-
թեան կարօտ է, կարողանայ ոտքի կանգ-
նել և սկսի զարգացման ընթացքի մէջ
մտնել, կամայկանայ ամբանայ և այն-
քան ուժեղանայ, որ ապագայում նա
կարողանայ իր գոյութիւնը պահպանել
նաև առանց արհեստական միջոցների և

կողմնակի նպաստների: Ուրեմն կառավա-
րութեան համար հովանաւորող սխառեմը
միայն մի միջոց է՝ զարգացնելու ազգային
արդիւնաբերութիւնը և ազատելու նրան
օտար մրցումի ճնշումից:

«Հովանաւորող սխառեմը, ասաց միմյանի-
սը, ունի միայն ժամանակաւոր նշանակու-
թիւն, մինչև որ իրագործված լինի այն
նպատակը, որի համար նա օգտագործված
է: Սակայն շատ մարդիկ, որոնք այժմ
օգուտ ունեն այդ սխառեմից, կը ցան-
կանային, որ այդ ժամանակաւոր մի-
ջոցը դառնար մշտական նպատակ, որպէս
զի նրանք երկար ժամանակ օգտվելին նը-
պատաւոր դրութիւնից: Երբեմն այդ շա-
հասարակական ձգտումները հանդէս են գա-
լիս կեղծ հայրենասիրական քողի
տակ: Բայց մի՞թէ առաջին անգամն է,
որ մենք հայրենասիրական դիմա-
կի տակ տեսնում ենք ծածկված կատա-
րելապէս եսական շահեր, որոնք բոլորովին
դէմ են երկրի ընդհանուր շահերին: Սկսած
Մեծի Պետրոսից, որ պատուհան
բացեց դէպի Ներսիս, մեր Վեհապետները
միշտ մաքառել են նոյն եսամոլութեան,
անձնական և եսական շահերի յամա-
պաշտպանութեան դէմ, որոնք սակայն
կործանվել են հեղինակաւոր տեսութեամբ:»

Սթափեցնող տպաւորութիւն է թող-
նում միմյանիս այդ ձառը և նա յոյս է
տալիս, որ միմյանիս Վիտալի կօղակի ամեն

մի դէպքից, թեթեւացնելու այն ծանր և
ճնշող ազդեցութիւնը, որ անում է հո-
վանաւորող սխառեմը Ռուսաստանում: Եթէ
բազմակիսի ազգաբնակչութիւնը զրկած է
այնպիսի դրութեան մէջ, որ նա ստիպված
է թանգ գնով ձեռք բերել իր առօրեայ
կարիքներին բաւարարութիւն տուող մը-
թերքները, այդ, ի հարկէ, այն նկատմամբ
է արված, որ կարելի չափ կարճ միջո-
ցում անցնի այդ ծանր դրութիւնը և զան-
այնպիսի օրեր, որ թէ տեղական արդիւն-
աբերութիւնը մնա զարգացման լայն
ճանապարհի վրա և թէ ազգաբնակչու-
թիւնը կարող լինի էժան և ձեռնու-
ղենով ձեռք բերել միջերեսի իր համար:
Թանգ գների պաշտպան գործարանատե-
րերը ցանկանում են, որ նրանք անշարժ
մնան, իսկ երկրի կրի բազմաթիւ զոհեր
նրանք չեն ուզում հասկանալ, որ մոցնե-
րով մի շարք կատարելագործութիւններ
արդիւնաբերութեան մէջ և նուազեցնե-
րով իրանց եսական շահերի չափը և ազա-
հովութիւնը, նրանք կարող են մտնել այն
ցանկալի ժամին, երբ այլ ևս հովանաւորող
ծանր մարտերի կարօտութիւն չեն ունենայ
և իրանք չեն ծանրանայ ժողովրդի բարե-
կեցութեան վրա:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Մ Ա Մ Ո Ւ Լ

Մենք անցեալներում հաղորդեցինք թէ ինչ-
պէս Կ. Պոլսի «Մելիթ» լրագիրը սկսեց պաշտ-
պանել հայերին դերմատիկան մարդկեղութեան
դէմ, որի ներկայացուցիչն է պատուո Նաուման:
Մենք մոռացանք յայտնելու, որ այդ պաշտպա-
նութիւնը այնքան դուր էր եկել Օրմանեան
պատրիարքին, որ նա նամակով դիմել էր թիւրք
լրագրի խմբագրութեան, խնդրելով յաճախ հրա-
տարակել այդպիսի յօդուածներ: Բանից դուրս
է դալիս, որ բացի Օրմանեանից շատ ուրիշներ
էլ չնորհակալութիւն են յայտնել «Մելիթ»-ին:
Ն. ահա, թիւրք լրագիրը, գերմանացի հոգևորա-
կանին աւելի և աւելի կարծադրելու համար,

տպում է մի երկրորդ յօդուած հայերի մասին:
Լաւագոյն ապացոյցը թէ փոխադարձ հա-
մերաշխութիւն մը կայ և պէտք է մնայ թուր-
քերուն և հայերուն միջև, երևան չի գար սա
իրողութենէն թէ թուրքից զանազան կողմե-
րը բնակող հայերուն թիւը անժխտելի կեր-
պով ստուար է, բաղդատմամբ իրենց այն
ազգակիցներու թիւին որոնք օտար երկրներու
մէջ կը գտնուին: Ո՛վ կրնայ ուրանալ անոնց
բազմաթիւ թուրքից մէջ և անոնց թիւին
նուազելը ուրիշ կառավարութեանց տակ,
մինչև իսկ անոնց կատարեալ անհետացումը
մէկ քանի բրիտանացի երկրներու մէջ:

Մի դարձմանք այսպիսի չափազանցութիւն-
ներէց և բուն թիւը բնական մնապարծութիւ-
նից. չէ որ թիւը իր լուծի տակ զանազան
բրիտանացի պաշտպանել է ուզում միւս
բրիտանացի դէմ. նրան ներքին է նոյն իսկ
առասպելներ բերել այնտեղ, ուր բրիտանացի
մարդակերը աշխատում է իրականութիւնը ու-
րանալ: Նա գիտէ, որ եթէ սուտ է ասում, այդ
սուտը գտնէ հանելի է հայերի համար: Շողորմը
թիւ, մանաւանդ երբ կարելի է բաղդաւորել
աշխարհի առաջ մի գերմանացուց անհամեմատ
բարձր մարդանշան երեւալ—թիւրքը այդպիսի ա-
ռիթ ձեռքից չէր թողնի: Ն. նա շարունակում է.

Ոչ, հայը աւելի լաւ կըմտնէ իր շահերը
ինքը խնայել և իմաստուն, կը պահէ իր
կրօնը, իր լեզուն և զիտէ օգտուել այն ա-
ռանձնաշնորհումներէն որոնք ամեն ժամա-
նակ շնորհում են իրեն՝ սկսեալ Պաթիս
սուլթան Մէհմեթին մինչև փառաւոր հա-
յապետներէն իր հայ հպատակներուն նկատ-
մամբ, դեռ վերջերս ալ զինուորական տրոց
գանձման յետաձգումը շնորհեց անոնց:

Տեսնա՞ք. վերջի վերջոյ եկաւ և Համիդի փա-
ռաքանութիւնը: Բայց դա այնքան կոկեցնող
չէ, քանի որ այս անգամ դուրս է գալիս ոչ թէ
գերմանացի հոգևորականի բերանից, այլ մի հա-
րազատ թիւրքի բերանից...

Այս քանի օրերը Թիֆլիսում տեղի ունէին
Թիֆլիսի նահանգի ազնուականութեան արտա-
կարգ ընդհանուր ժողովի նիստերը: Պրիսաւոր
հարցը զեմսովորի հիմնարկութիւնները մեր երկ-
րում մոցնելու մասին էր: Ժողովը մանրամասն

սուտ, դարեւ առաջ կատարվեց մեր աշխար-
հում...
Հին ժամանակներում մեր աշխարհին իշխում
էր մի Դաւիթ Սուլթան, զիւր իմ հոգուն, զիւր
չեմ կարողացել, հաստատ չը գտնեմ, այսքանս
գիտեմ—մահմետական մի իշխան էր... Բռնա-
կալ էր նա և ինչ տեսակ բռնակալ: Նմանը ոչ
միւրեւ է և ոչ էլ միւրեւ է:

Նա մի պատիժ էր երկրից ուղարկված: Մեր
հաւատը, խաչը՝ անարգված էին, մեր եկեղեցի-
ները պղծված, աւետարան, սուրբ գրքեր թաղ-
ցրված: Ո՛ր, ինչ էր կարծում: Գետնի խորքե-
րում, ծառերի արանքներում Գեթադը էին մեր
հայերը, անարգված մեր մայրերն ու ընթերցը,
գրել էին մեր կտրիչ-եղբայրները: Հայը շան
աստիճանի ստորացրել, ծաղրի առարկայ էին
չինքն...

Բայց մի՞թէ այս էր բոլորը: Իւրաքանչիւր
տարվայ սկզբում մեր աշխարհի ծերունիները
գլխահարկ հաւաքում և տանում էին դողդո-
ղիւն ձեռքով մեկնում բռնակալին: Վերջինս, որ-
պէս ողորմութիւն, ծնունդ էր նրանց և ապա
բարեհաճում էր դրամը առնել...

Մէկ զարման, մահմետականների նոր տարին,
մեր աշխարհի ծերերը սովորականի պէս հաւա-
քում են հարկը, որին աւելացնում են նաև թան-
գազին ընծաները: Գնում են բռնակալից մօտ:
Առաջ գլխահարկ են տալիս, ինչո՞ւ ընծաները:

—Այս ինչ ընծաներ են, և ինչո՞ւ քիչ էր բե-
րել, գոռում է բռնակալը:

—Իշխան, դու հզօր ես: Ամենակարող Աս-
տուածը տուել է բազուկիդ դուրսից: Հա-
մարձակվում ենք ասելու, որ ձեր թիւերի տակ՝
մենք հարստահարվում ենք ու տանջվում...

—Լաւ, ինչ էր կամենում:

—Հաւասար հպատակութիւն Տեսնում էք իշ-

ների առաջ ընկած սարահարթում: Իսկ դա-
միւնները նախքի չորս կողմը պատած՝ հսկում է-
ին նրանց ոչ թէ գողերից, այլ՝ զիջատիչ գա-
ղաններից:

Կանաչը, խմբված վրաններում, զրոյց էին ա-
նում: Իսկ մենք, փոքրիկներս, դրսում՝ բացօ-
ղեայ խաղում, պարում էինք:

Մենք դանազան անմեղ խաղերի հետ գիտէ-
ինք նաև մեր մեծերին նմանվել: Այսպէս, մի ե-
րեկոյ, երբ երկնքը աստղերով բոցավառվեց,
մենք նայեցինք երկնքին և իւրաքանչիւրս մեր
ընտրած ու սիրած աստղերն էինք իւրաքանչիւրս
տալիս...

—Ահա իմ աստղը, տեսէ՛ք, դուք մեր ընկեր-
ներից մէկը և ցոյց տուեց Ռուստուպի*) վրա
փայլող պայծառ աստղը:

—Ահա իմս, ասաց մի ուրիշը և մատնացոյց
եղաւ Վրդալա-Բրդի*) զիմաց շողողող խուրճը:

—Տեսէ՛ք, ընկերներս, իմ աստղը—կանչեցի ես,
երբ հերթն ինձ հասաւ.—նա փայլում է ուղիղ
Հարսնաբարի վրա:

—Ուրպիսի վատ, դժգոյն աստղ, պատասխա-
նեցին ընկերներս:

—Ո՛վ է ասում. իմս ձերից համ գեղեցիկ է,
համ փայլուն:

—Ինչպէս չէ, ծաղրեցին ընկերներս և աւե-
լացրին.—ապա ինչո՞ւ պղտոր-կարմիր է փայ-
լումը: Ո՛վ, մի ուրիշը վերցրեւ:

Բայց ես չէի ուզում: Ընկերներինս կծու նկա-
տողութիւնները ընկճեցին ինձ: Նստեցի եղայ:
Գիւղական մարդը, լինի նա հասակն առած ա-
ւելոր, թէ փոքրիկ երեխայ, չէ կարող բաժանել
իր աստղից. ես էլ, զիւրի մտնելով, մի տեսակ

*) Հալիսում նշանաւոր ունեւորներ է:
*) Հալիսում է գտնվում յայտնի է նաև Օշաղու-
կը անուանով:

Բ Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն

Հ Ա Ր Ս Ն Ա Ք Ա Ր Ի Ա Ս Տ Ղ Ը

(Մանկական յիշողութիւն)

Ա.

Սրտեաց աշխարհի հաշակաւոր Տաթև վանքի
հարաւային կողմում ընկած Թուփ-Սարից քիչ
հեռու, մի լեռան բարձր գագաթին երևում է
մի բար, կանաչի պատկերի նմանութեամբ: Այդ
բարի առաջ կայ մի ուրիշ բար, որ փոքրիկ ե-
րեխայի է նման: Հեռուից, երբ մարդ նայում է
այդ բարերին, կարծում է թէ մի կին կանգնած՝
նայում է փոքրիկ երեխային, որ ընկած է իր
առջևում: Բնութեան որպիսի խաղ:

Տեղացի հայերը այդ բարը կոչում են Հարս-
նաբար: Հարսնաբար, այդ անունը որ սրտեցի
գեղովին ու գեղջկանին չը գիտէ: Նա, այդ ան-
ունը բարը՝ առաջներում սուրբ էր շրջակայ հայ
գիւղացիների համար, որոնք զարման մշտական
ուխտ էին գնում... Բայց ո՞վ է Հարսնաբարը
և ի՞նչ տեսակ աւանդութիւն կայ կապված նրա
անունի հետ: Այդ ես կը պատմեմ, գիտե՛լով իմ
մանկական յիշողութիւններին:

Բ.

Մանկական օրեր. քաղցր, անմոռանալի յի-
շողութիւններ են իմ թողել իմ մէջ: Վշտացած
նեղված դառն մտքերի մէջ, երբ իշխում եմ ձեզ,
իմ անցած-գնացած օրեր, որպիսի մտքեր գա-
լիս ու պաշարում են ինձ...

Շատ լաւ յիշում եմ, աշխատային մի պարզ ե-
րեկոյ էր: Մեր Առաջնորդ գիւղի վրանները
զարկված էին Հարսնաբարի դէմ ու դէմ՝ Թուփ-
Սարում: Նախիրը հանգիստ էր առնում վրան-

կերպով ընկնում էր այն բոլոր առարկաներին, որ անուշ էին մեր երկրի կեղծաւոր բարեկամները: Ճառախօս ազնուականները մի-մի հերքում էին այդ փարսեցիական վայնասունները, որոնք բարեկամութեան դիմակի տակ մի հատիկ նպատակ ունեն—զրկել Անդրկովկասը զեմստութիւնը անապարտական այնքան պարզ, ակնյայտ և անուրանալի բարեքննելի: Այդ առարկութիւնները մէջ էր, ի հարկէ, և ազգայնական հարցը, որը անխիղճ կերպով շահագործելու մօղան մի քանի հրապարակախօսների ձեռքում գնալով հրեշաւոր առաջադիմութիւն է անուշ: Ազգայնական հարցի մասին խօսեց իշխան Գ. Զ. Մէլիքով: «*Уфаице. Агостовъ*» լրագիրը բերում է այդ ճառը այսպէս.

Շատերն ասում են իբրեւ թէ զեմստութիւն մեզ բարեքննելի բերել՝ մեր մէջ գոյութիւն ունեցող ազգայնական թշնամութեան պատճառով: Պարտւել եմ, որ մեր մէջ ոչինչ ազգայնական թշնամութիւն չը կայ: Այդ մասին խօսում է միայն մի լրագիր և թող խօսէ որքան ուզում է: Լրագիրը բղաւում է թէ մի ազգութիւն հարստանալով է. բայց այդ էլ չը կայ. Կովկասում բոլոր ազգութիւնները կապված են միմեանց հետ ընդհանուր շահերով և միշտ համբարակութեամբ կը գործեն:

*

Սով և միմիայն սով—այս է այն թեման, որ ինքն իրան, ճակատագրական կերպով կախ է ընկնում գրողի գրչից: Գրել են, շատ են գրել, բայց կրկնելու, անխել անգամ երկրորդելու մեծ պահանջ կայ, քանի որ սոսկալի զեմստութիւնը մնում է դժբախտութիւն և օգնելու—մի անյետաձգելի անհրաժեշտութիւն է: «*Вѣра и Церковь*» ամսագիրը դիմում է այն ամենին, որոնք լսելու ականջ ունեն և նկարագրում է թէ ինչպէս գիւղացին մի բուրձ յոտահատութեան մէջ չուկում է տանում, որ վերջին ձին, իսկ գեղջկանս—վերջին կովը:

Իսկ յետոյ ինչ կը լինի,—արցնում է ամսագիրը—ձին ու կովն էլ ծախեցին կերան, յետոյ Յետոյ... Սով է: Եւ արդեօք գիտե՞նք մենք թէ ինչ է սովը: Փռում է, որ չը գիտենք: Մեզանից ամեն մէկը փորձել է միայն սովածութեան զգացմունքը, իսկ դա բոլորովին այն չէ, ինչ սով ենք անուանում: Սրբ մենք քաղցած ենք լինում, պարզ գիտենք, որ այդ զգացմունքը վաղ թէ ուշ բաւարարութիւն ստացած կը լինի և այդ յոյսը մի կողմից սաստկացնում է քաղցածութեան զգացմունքը, իսկ միւս կողմից սիրտ և խրախուս է ներշնչում մեր մէջ, ոյժ է տալիս մեզ դիմանալ մեր ստամոքսի ժամանակաւոր դատարկութեան: Կոյ պոյ յոյսը և այն մարդու մէջ, որ երէկվայ օրը կերել է հացի վերջին կտորը: Նայեցէ՛ք թէ որպիսի տենդային շարժումներով նա պրպտում է իր խրճիթի բոլոր անկիւնները. յոյսի մի թող ճառագայթն դեռ եւս ճրլում է նրա գիտակցութեան մէջ—գուցէ ուտելու մի կտոր գտնի մի տեղ ընկած... Բայց անա խուզարկութիւնը վերջացաւ... Ամեն տեղ դատարկ է... Գատարկութիւնն է և հոգու մէջ. յոյսի վերջին ճառագայթը մահ

րեց: Ահա թէ ինչ դրութեան կարող է հասցնել սովը: Աւելի վառ է լինում: Բայց ով կարող է նրա կարգը սովի բոլոր սարսափները. ով կարող է նկատել սովից մեռնող մարդուն, երեխաներին: Եւ հարցը այդ չէ. բոլոր պերճախօսութիւններից, բոլոր գոյներից ու շնչերից աւելի իրական և ամենասարսափելին այն հարցն է թէ քանիսն են ոչնդութեան գալիս, քանիսն են հասկանում, որ չօգնել—մարդկային ուժերներից ամենամեղմունքն է...

ՆԱՄԱԿ ԱՌԱՂՔԱՆՈՒԹԵԱՆ

Մարտի 1-ին

Այս տարի՝ մեր միակ խարխուլ եկեղեցին փակված լինելու պատճառով Վարդանանց տօնի օրը եկեղեցական հանդէս չը կար, բայց այդ նշանաւոր տօնը յիշատակելին մեր երկու սեռի թատերասէրները մի գեղեցիկ դրամատիկական—ձայնական առաւօտով: Սրբերով հանդերձ ներկայացրին «*Բալլ Վարդան Մամիկոնեանի մահ*», որ մի կոմպիլեյցիա էր Գառնա-Գալիկայի նոյնանուն պոէմայից, որը բաւական աշուղ փոխադրել է բեմին յարմարացրել էր պ. Վ. Շահպարտեան: Սրբերը վերցրված էին թէ նոյն պօէմայից և թէ Ալիշանից ու Նալբանդեանից: Հասարակութեան վրա մանաւանդ ազդեց կանայք ուրեքը Վարդանի վրա. հանդիսատես կանանցից շատերը արտասովեցին: Բաւարար կատարեցին տ. Ե. Գաբրիելեան՝ Լուսին դերը, իսկ պ. Վ. Աղեկեան՝ Վարդանի դերը: Ի միջի այլոց երկու սեռի խումբը, պ. Տ. Տոնականեանի ղեկավարութեամբ, բեմի վրա երգեց «*Նորահայն*» շարականը, որ հասարակութիւնը լսեց կանգնած. իսկ ուսուցիչ պ. Ղ. Տէր-Գրիգորեան մի ճառ կարդաց, որի մէջ Վարդանը, իրաւորապէս, պատկերացրվեց, իբրեւ ոգեւորված իդէալիստ, համոզված էմտելովստ, իբրեւ ժողովրդական իղձերի բուռն արտայայտող: Վերջը սիրողները ներկայացրին պ. Ե. Պարոնէլեանի «*Արժա*» անունով դրամայի չորրորդ գործողութիւնը: Որքան գիտենք, դա նոր պիեսա է և դեռ անյայտ է հասարակութեանը: Նիւթը վերցրած է տաճկանայրի ներկայ կեանքից, եթէ միայն կեանքը կարելի է համարել կոտորածները, աւերմունքները, թալանը... Մեր կարծիքով, եթէ այդ պիեսան լաւ ծաղկով, կարող է երկար ժամանակ որդի տեղ բուռն մեր թատերական թեյաբոսուարի մէջ. յամենայն դէպս նա կարողուի գեղեցիկ նիւթ է ժողովրդի համար: Գլխաւոր դերը (Վարդան) բաւական աշուղ կատարեց պ. Ղ. Տէր-Գրիգորեան, իսկ աշուղի դերը՝ պ. Յ. Աղանուրեան: Լաւ կատարեցին իրանց դերերը և Վ. Տէր-Գրիգորեան ու Վ. Աղեկեան: Մուտքի վճար նշանակված էր 20 կօպ: Դահլիճը համարեա թէ լի էր, մեծ մասամբ կանանցով: Ընդհանրապէս այդ դրական առաւօտը

լաւ տպագրութիւն արաւ հասարակութեան վրա: Միւս օրը թատերասէրները, Բարեկործական ընկերութեան այստեղի ձեռքի օգտին, ներկայացրին «*Ռուզանն*» պիեսան: Մեր կարծիքով պիեսայի ընտրութիւնը անաշուղ էր, քանի որ անցեալ տարիները «*Ռուզանն*» 4—5 անգամ ներկայացրվել է մեր քաղաքում և անհամեմատ աւելի աշուղ՝ քան այս անգամ: Պիեսայի պակասութիւններն էլ աւելի և աւելի են աչքի ընկնում. մանաւանդ վերաւորական տպագրութիւն է անում նրա խայտառակ ֆինալը, պոռոտախօս «*այսքանասէր*» իշխանների անկայել վարմունքը... Օր. Կ. Յովհաննիսեան բաւական աշուղ կատարեց Ռուզանի ծանր դերը. բաւարար կատարեցին իրանց դերերը նաև վարդուհի տ. Գ. Բալանեան և օր. Կ. Վ. Վարդան և Ա. Բախչի-նեան: Տղամարդկանցից լաւ կատարեցին իրանց դերերը՝ պ. Խ. Խաչատրեան, Ղ. Տէր-Գրիգորեան, Վ. Տէր-Գրիգորեան և Վ. Շահպարտեան. տեղ-տեղ լաւ էր և Յ. Աղանուրեան: Ընդհանուր մուտք եղաւ մօտ 100 րուբլի:

Շաբաթ առաւօտեան էլ մանկական ներկայացում էր: Ներկաները, պ. Կ. Ղ. Տէր-Գրիգորեան և Տ. Տոնականեանի ղեկավարութեամբ, ներկայացրին տ. Մարգարիտի թարգմանական ժողովածուից «*Նախաճաշիկ*» և «*Ան կատու*» մանկական պիեսները, որոնք մի առանձին բան չեն: Բայց դրանց՝ մանուկները կարգացին մի քանի ոտանաւորներ և երգեցին մի քանի մանկական ու ժողովրդական երգեր: Մուտքի վճար նշանակված էր 30 կօպիկ: Ներկայ էին բաւականաչափ մանուկներ: Մատուց հասարակութեան տարախմբանք վերջ չը կար, մանաւանդ երբ սկսեցին պարել: Միայն երեխաներին «*կինտուրի*» պարել տալը աւելորդ էր: Վերջը քաղցրաւէնք բաժանեցին երեխաներին: Յանկալի է, որ այսպիսի դէպքերում աւելի դրամայի քան զգուշացում է պահել: Բայց տարրական պայմանները պահանջում էր, որ պարող մեզ վաղօրօք յայտնէր թէ չէ կամենում խաղալ, որպէս զի մենք, ներկայացում տուողներս, այնքան ծանր գրութեան մէջ չընկնէինք:

Նիկ. Արքայաճամբան

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Արմաւիր, փետրվարի 16-ին

Խոնարհաբար խնդրում եմ երկուդոս դետեղէ «*Մշակ*» առաջիկայ համարներից մէկում: Կարծեմ ձեզ էլ յայտնի է, որ Ա. Քարխա-նեան, սրանից մի քանի տարի առաջ, ձեռնարկել էր «*Քառարօն*» գեղարուեստական հանդէսի հրատարակութեան: Մեզանից շատերս այդ հանդիսին բաժանորդ դրվեցինք: Տարիներն անցնում են, բայց մենք ոչ մեր բաժանորդագրինք ենք յետ տանում և ոչ «*Քառարօն*» երեսն ենք տեսնում: Զր գիտենք ինչ անուն տանք այդպիսի վարմունքին: Արդեօք լաւ չէր լինի, որ զոնէ մեր փողերը վերադարձնէր:

Վախ. Նալբանդեան

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Թիֆլիս, մարտի 3-ին

Թոյլ տուէ՛ք, խնդրեմ, հասարակութեան առաջ

խայի լեզուն ազատել է: Գնանք, տեսնենք ինչպէս է:

Հասան լեռան գագաթը: Շողերը խաղում էր երեխայի հետ: Սրբ տեսաւ ամբողջ վայրը, իսկայն մի սուր առաւ. ձեռքը: Բայց երբ տեսաւ բահանային զգեստաւորված, սիրտ առաւ:

—Շողեր, ասեց եպիսկոպոսը, Աստուծու հետ խօսում ես:

Այնը լուռ էր և ամենքն իմացան, որ նա բա-ղասական պատասխան չէ տալիս: Սկսվեց հարց ու փորձը: Եւ Շողերը վերջապէս ասեց.

—Այն օրը, երբ հրաման դուրս եկաւ, որ մեր մանուկները լեզուն կտրեն, եւ Աշուղիս առայ և փախայ այստեղ, այս աղաւ լեռան գագաթը: Օրեր անցան և մի անգամ—մութ գիշեր էր—երեսան գրկուեմ քնած էր, իսկ ես պահպանում էի նրան, որ չը լինի թէ զաղան մօտենայ, մութից օգտւելով: Այդ ժամանակ Աստուծո ինձ հետ խօսեց.

—Ինչո՞ւ չը կտրեցինք քո մանուկի լեզուն,—հարցրեց նա:

—Եւ նրան առայ և փախայ այս աղաւ լեռ-նեքը, Տէր: Տեսնում ես, օր ու գիշեր պահում, Նկում եմ նրան:

—Եւ ինչ պիտի անես:

—Ինչ որ դու ես հրամայել, Տէր: Իմ արիւնք իմ երեխայի համար չեմ ինչպիսի:

Աստուծո ինձ վրա խաչակրեց և հեռացաւ: Այնուհետեւ Նա ինձ միշտ այցելում էր, օրհնում:

—Ապրիլ Շողեր, դուստդ ամբողջ:

—Մի օր, շարունակեց Շողերը, ես չորեքի Աստուծու առաջ, ձեռքս պարզեցի դէպի մեր աշխարհը ու ասացի. «*Տէր, մեր ձր մեղքի հա-մար պատժում ես մեզ: Մի՞թէ այնքան դառն արտասուքը, աղօթքները, խնկարկութիւնը չեն հասնում. Գո արժանի: Եւ նա ինձ պատասխանեց.*

—Տեսնում եմ այս ժողովուրդը: Բայց նրա աղօթքները, խնկարկութիւնը միշտ խառն են Տեկեանքների հետ: Միշտ լայց, միշտ խնդում լինում են թոյլերի, վախկոտներ չեմ տեսնում: Ձանձրացայ այդ անկեղծ արտասուքներից, այդ թուլամորթութիւնից և չեմ ընդունում լացողնե-րի աղօթքն ու աղաղակը:

—Անհաւատ կին, դու սուտ ես ասում, դու կախարդ ես, գոչեց եպիսկոպոսը և հրամայեց բարկոծել Շողերին:

Ամբողջ հաւատաց իր հոգեւոր հօրը և չըջա-պատեց Շողերին: Փոքրիկ դաւախին իրանից քիչ հեռու կանգնեցրին: Ապա սկսեցին երկուսին էլ քարկոծել: Վարձ միջոցում Շողերն ու իր մա-նուկը բարեկր կոյտերի տակ էին:

—Քառարօն, ասեց եպիսկոպոսը և տարաւ մարդկանց իր ետեկց:

Ե.

Գիշերը վրա հասաւ: Բայց Շողերը հօգին չէր աւանդել: Նա հաղիւ լսելի ձայնով կանչեց.

—Աշուղիկ:

Բայց ձայն չը կար: Աշուղին արդէն մեռել էր: Շողերը վշտացած սրտով նայեց դէպի երկինք և կանչեց Աստուծուն: Նրանից բարձր մի աստղ էր փայլում, բայց կալվով դոյն ունէր: Չմտաւ ուտել աստղին: Մեռնում էր Շողերը և այդ ժամին նա լսեց Աստուծու ձայնը, որ ասում էր. «*Աստղը վերաւ, իսկ դու երեխայի հետ այլ լեռան գագաթին քար կտրած: Թող տեսնեն մարդիկ և իմանան, որ Աստուծու խօսքը ճշմարիտ է:*

Արդար էր Շողերը: Եւ հրամանը իսկայն կա-տարվեց: Հարսնաբարն ուխտատեղի դարձաւ:

Պերճ-Սիւնի

Սամարանդ.

խան, երկնում մի հատ արեգակ կայ: Նա հա-մանաւասար տարածում է իր ջերմութիւնը՝ թէ հօգորներին, թէ թռչունների վրա... Փաղաւորի, իշ-խողի օրէնքը՝ նոյնպէս հաւասար կերպով պէտք է տարածէ իր արդարութիւնը...

—Գեաւորներ, պիղծ չներ. համարձակվում էք ձեզ, անհաւատներով, հաւասարեցնելու մեզ—ուղ-դախաւորներս հետ... Ձեր այդ յանդգնութիւնը ես խիստ կերպով կը պատմեմ:

Մեր խառնուած ձերբերկ բանտարկում են:

Միւս օրը, առաւօտեան—նոյն ծագէր արեգակը—հարկւրաւոր հայ ձերբակալներին դուրս են բե-րում հրապարակը... Տանջանքը պատրաստ էր: Գետնի երեսին ցցված էին սրածայր եղէգներ և ապակու կտորներ:

—Հանեցէ՛ք ոտնամանները, գետնուրներ, հրա-մայեց բռնակալը:

Մերերը հասկանում են իրանց գլխին գալիք պատուհասը և ընկնում են բռնաւորի ոտները, աղաչում, թախանձում են: Իզգուշ: Մի՞թէ ա-պաւաճեցներ, որքան էլ հակա լինեն, զգալ գիտեն: Արտասուքները հեղելի պէս թափելով, մեր պապերը մերկացնում են իրանց ոտները: Այնու-հետեւ նրանց՝ մտրակի հարուածների տակ, որպէս անասունների՝ սկսում են այս ու այն կողմ թռչել սրածայր եղէգների և ապակու կտորների վրայով: Միւս էր, երկաթ չէր: Սրածայր եղէգ-ները, ապակու կտորներ ձոթառոտում են մերկ ոտները:

Հեծկոտց, աղաղակ երկինք էին հասնում, տարածութեան մէջ կորչում... Գետնին իսկոյն կարմիր ներկվեց. արիւնը սկսեց առուակի պէս հոսել:

Մայրս—ձերբեր զգայուն են—յուզվեց, լաց եղաւ: Մենք ապշած էինք:

—Բայց չէ՛ որ այդ բոլորն անցած—գնացած

բաներ են, սկսեց միմիարել հարեանուհիներից մէկը:

Մայրս կարծես նոր իմացաւ այդ և շարունա-կեց իր պատմութիւնը:

Գ.

Այս անգամ ձերբակալների մարմինները բռն-նակալը ներկ կերակուր դարձրեց: Սրանի թէ դրանով էլ բաւականանար: Նա հանեց սոսկալի հրաման՝ կտրել հայ երեխաների լեզուն: Թող մուշը երեխաներով լցվի աշխարհը:

Լաց, կոծ, սուգ ու չիվան ընկնում է ամեն տեղ. բռնակալի մարդիկ չըջում են մեր աշ-խարհում և սկսում են մանուկների, պատանի-ների լեզուները կտրել:

Սիւնեաց աշխարհը մի սպառնալի դարձաւ. ձայներ կային, բայց հասակաւորների ձայնը: Ներխանների կանչկոտց, խօսք, փոքրիկ տաւա-րածների, հորթարածների քաղցր երգեր այլ ևս չէին լսվում... Ինչ էր լինի մի այդպիսի աշ-խարհ. ինչ կը լինի մի տուն, ուր երեխայի ձայն չը կայ:

Հէնց այդ ու օրերում լուր է տարածվում մեր սարերում թէ՛ Շողեր անունով մի հարս բարձրացել է Քուրդ-Մարից քիչ հեռու գտնված լեռան գագաթը և ամեն գիշեր խօսում է Աս-տուծու հետ: Մարդիկ սկզբում չը հաւատացին: Կասկածում էին: Բայց գնալով լուրը ճշդվեց: Հաւաքվեցին եպիսկոպոսներ, վարդապետներ, քահանաներ, տղամարդ, կին, մեծ թէ փոքր, և դիմեցին Քուրդ-Մարը՝ լսելու Աստուծու հետ խօ-սողին: Ամբողջ երբ հասաւ այն լեռան ստոր-տը, կանգ առաւ: Լավում էր մի երգ ժանկա-կան անոյ՜ ձայնով:

Ամենքը երեսներին խաչ հանեցին:

—Փառք Աստուծու, —ասեցին,—լսեցինք հայ երեխայի ձայն: Սուրբ է Շողերը: Նա իր երե-

Անգլիային վերջին իր համար ամենը, ինչ որ կայ, նոր իսկ այն, որից ոչ մի օգուտ չէ կարող բերել: Քանի որ դեռ չեն վերջացել Եգիպտոսի բարերի համար ձեռնարկած աշխատությունները, Անգլիան, ի հարկէ, պէտք է մընայ այնտեղ, բայց Սուլթանի գրաւման համար ապագա կուսակցութիւնը պատասխանատու չէ:

—Աւստրիայում մի նոր շարժում է սկսվել: Վոլֆի և Շենքերի անխնայ գործունէութեան և գերմանական աւետարանական դաշնակցութեան աշխատութեան շնորհիւ, կաթոլիկները խմբովին ընդունում են բողոքականութիւն: Մի բողոքական պատուար ամենակարճ միջոցում 2,300 հոգի կան պատուար ամենակարճ միջոցում 2,300 հոգի կաթոլիկներին բողոքական դարձրեց: Կրօնափոխ են լինում նոր իսկ քահանայները: Այդ հանգամանքը կրօնական ինքրին տալիս է բազմապատկան կերպարանք և բողոքականութիւնը դարձնում է համագերմանական մի կրօն: այդ պատճառով նոր շարժումը անգլիան յուզումնք է յարուցանում:

ՄՇԱԿԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՍԱՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

4 մարտի:

Կիւն: Վէյնարուսի աւետարանական գրասենեակը դարձեց իր վճարումները և փակվեց: Տէրն անհետացել է: Պարտքը, ինչպէս լսվում է, մի քանի հարիւր հազարի է հասնում: Պարտատէրերի մեծամասնութիւնը մանր հրէաներն են: ՍԵՎԱՍՏՈՊՈԼ: Կայսերական «Շտանդարտ» զբօսանալը այսօր գնացել է Պետերբուրգ: ԿՐՈՆՇՏԱՒ: Մարտի 4-ին սառույց կտրող «Սերմակ» առանց դժուարութեան մտաւ նաւահանգիստը: Սառույց կտրող չորհրդաւ երկարութիւնը 305 ոտնաչափ է, ջուր է պարունակում—8000 տոն, մեքենայի ուժը—6000: Շոգնաւոր Բէվէլլը սկսած հանդիպեց սառցակալտի: Հանդիպումն շատ փառաւոր էր: Ամբողջ բաղադրող հատարակցութեան յետոյ, Կիւն Պետերբուրգ: ՖԻՐԻԻԻՍՍՈՒԼԻ: Ժամը 4 1/2-ին ժամանեց Կայսրը:

ՄԱՐԻԻԻ: Պատգամաւորների ընտրութիւնը նշանակված է ապրիլի 16-ին, սենյակի ընտրութիւնը 30-ին և ժողովի նիստի բացումը յունիսի 2-ին:

ՀՈՍՄ: Պատգամաւորների ժողով: Կանոնադրօն յայտնեց, որ այս բազմի նա չէ կարող պատասխանել այն հարցերին, որոնք վերաբերում են Բալթիկի գործողութեան Չինաստանում: Նա միայն կարող է կրկնել այն, ինչ սառցե երէկ, և դրա համար էլ առաջարկում է քննել առաջարկված հարցերը: Զատիկի տօներին յետոյ, առաջին երկուշաբթի:

5 մարտի:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ: Մարտի 4-ին Քաղաքի Կայսրուհի Մարիա Ֆեոդորովնա այցելեց Կոնստանտինոպոլ:

Նշանակվում են գեներալ-լեյտենանտ չիպով—Ֆինլանդական ընդհանուր-նահանգապետի օգնական: Կարս բաղադրող պոլիցիստէր գնդապետ Լէվիցկի—Կարսի շրջանի գլխավոր:

Ներքին գործերի մինիստրութեան բժշկական դէպարտամենտի բաժնի գլխավոր բժշկապետ Սմիլնովին հրամայված է լինել Կովկասի բաղադրողական վարչութեան բժշկական մասի կառավարչի պաշտօնակատար:

ԲԵՐԼԻՆ: Բէյլստագ: Կայսերական կանցլէրը յայտնում է, որ դաշնակցական կառավարութիւնները հաւանութիւն տուին Լիբէրի այսօրվայ մտցրած առաջարկութեանը՝ վերականգնել յանձնաժողովի որոշումն զօրքերի կազմութեան վերաբերմամբ խաղող ժամանակ, այն պայմանով, որ կառավարութիւնները, համաձայն Լիբէրի յայտնած բէյլստագի պատրաստակամութեանը, դեռ որոշեալ ժամանակից առաջ նոր առաջարկութիւններ նախագծի 2-րդ պարագրաֆը, Լիբէրի առաջարկութեան համաձայն: Նրա դէմ ձայն տուեցին՝ ազատ-մտածողները, գերմանական ժողովրդական կուսակցութիւնը, սօցիալ-դէմոկրատները, էլիտայիները և բէֆօրմ-ները կուսակցութիւնը:

ՖԻՐԻԻԻՍՍՈՒԼԻ: Նրա կայսրը եկաւ, յուղարկաւորութիւնը շարժվեց դէպի շերիմը: առջևից տանում էին իշխանուհի Բիսմարկի դադաղը, ապա իշխան Բիսմարկի դադաղը, վերջինի ետևից դնում էր կայսրը, որի ձախ կողմը գտնվում էր իշխան Հերբերտ Բիսմարկ: ապա հետևում էին ընտանիքի անդամները: Յուզվականութիւնը ընթանում էր ջահերի մի երկար շարքի միջով:

որ տանում էին 1500 անձինք: նուազում էր սղի մարշ: Կէսօրին հանդէսը հասաւ դաժարան: Դադաղները ներս տանելուց յետոյ, այնտեղ մըտան կայսրը, իշխան Հերբերտ և կայսրի սվիտան, որից յետոյ դռները փակվեցին: 12 1/4 ժամին պատուար պահանջը երեք անգամ հրացանաձգութիւն կատարեց: Նրա հանդէսը վերջացաւ, կայսրը, սվիտան և Բիսմարկի ընտանիքը վերադարձան ամրոցը, ուր տեղի ունեցաւ նախաճաշիկ: Կէսօրեց յետոյ 1 ժամին կայսրը իր սվիտայով հեռացաւ ամրոցից: Բիսմարկի ընտանիքը ձանապարհ դրեց կայսրին մինչև վաղօրը: ԲԵՐԼԻՆ: Լօնդոնից հաղորդում են, որ Սիտիի չըջաններում ստացված տեղեկութիւնների համաձայն, չուտով ֆինանսական և քաղաքական համաձայնութիւն է կայանալու Ֆրանսիայի և Պարսկաստանի մէջ: Բանակցութիւնները շատ դաղնի էին կատարվում: Խոսքը 40 միլիոն ֆրանկ փոխառութեան մասին է, որի համար Ֆրանսիան քաղաքական թանգազին գիշումներ կը ստանայ:

ՊԱՐԻՉ: Մինիստրական խորհրդի մէջ Դիւպիլի հերբեց այն լուրը, որ իբր թէ մի քանի պրէֆէկտներ հիւսիս-արևմտեան սահմանից հաղորդել են դեռ Բրիտանիայի նախկին մինիստրութեանը օտար փողեր ստանալու մասին, որ կապ ունեն Դիւպիլի գործի հետ: Դիւպիլի այն էլ հաղորդեց, որ յունիսիս 7-ին յանդիմանեց մեծ քաղաքի Զաղօկին: Էստէրհաղի գործի մէջ խառնվելու համար:

ԿՈՆՏԱՆ: Կրեական սահմանադրութեան նախագիծը, որ բաղադրած է 110 յօդուածներէ, 25 օր տեղի վիճաբանութիւններից յետոյ, ընդունվեց այսօր, վերջնականապէս, երկրորդ ընթերցանութիւնից յետոյ, ժողովի ծափահարութիւններով:

ՄԱՐԻԻ: Քաղաքի-խնամակալուհին վաղը կը ստորագրի Արաբեան-Նահանգների հետ կապած խաղաղութեան դաշնագրերը: Քաղաքին ստորագրեց հրովարտակ այժմեան կորտէսները արձակելու և նորերը հրաւիրելու մասին: Նորից ստորագրեց այն հրովարտակը, որով Տայրենիք վերադարձած զինուորներին պէտք է արվի նըրանց չը ստացած ուժերը:

ԲԵՐԼԻՆ: խաղող ժամանակ լինելի գործի թւի վերաբերեալ բարեփոխված 2-դ պարագրաֆը ընդունելուց յետոյ, քուէարկվեց նախագծի մնացած մասը, համաձայն Լիբէրի և յանձնաժողովի առաջարկութեան: ապա օրէնքի վերջնական ձայնաւորութիւնից յետոյ, ընդունվեց և ամբողջ նախագիծը 222 ձայնով 132-ի դէմ:

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ՅԱՅՏՆՈՒՄ Է

ՎՈՐՈՆԷԺ, Մ. Թիւրքիան. Այդպիսի գըրուածքներ անկարող ենը տպագրել:

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔԱՆԴՐ ԳԱՆՆԻՍԻ
Հրատարակչներ՝ ԹԱԳՈՒԶԻ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ
ԻՍՏԱՆԱ ՄԵԼԻՔԱՎԱՍՄԱԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հարկաւոր է
Վ Ա Ր Ժ Ո Ւ Հ Ի

Որը պէտք է կատարի դաստիարակչուհու պաշտօն, աւանդելով երիտաններին հայերէն կամ մի այլ օտար լեզու:

Պայմանաւորվել ցանկացողները թող դիմեն Աքսաձաք, Աքսաձաք Երտերանք:

2—5

ՀԱՅՈՑ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Կովկասի գրադարան-ընթերցարանը

(Միջին փողոց, տ. Տէր-Ասատուրովի, Աղեւսահանի մագաղանի գլխին), բաց է առաւօտեան ժամը 9—2 և երեկոյան ժամը 5—9: Ստացվում են մայրաքաղաքների և տեղական բոլոր թերթերը: Մուտքը 2 կօպ., ամսով 40 կ. աշակերտներից կէս վճար:

14—50

Լ ո յ ո տ ե ս ա լ

ՅԱՆՆԱՔ ՈՒ ԴԱՆԱԿ

Հրատարակութեան I գրքից:

ԳԻՆԵ Է 30 ԿՈՊԵԿ

Դիմել Թիֆլիսի գրավաճառներին կամ հեղինակին՝ Թիֆլիս, Վախաձաձաձաձա, Դ. Մարկարովա № 25, իսկ Բաղուս.—Թիֆլիսի գրավաճառանոցին:

6—10

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒՆԴԱՆՈՑ

Բ. ՆԱԽԱՍՈՐԻՍԱՆԻ

(Կովկաս, Վորոնցովի արձանի հանդէպ)

Հիւանդներին ընդունում են ամեն օր, բացի կիրակի օրերից:

Ա Ռ Ա Ռ Օ Տ Ն Ե Ր Ը

Բ. Ա. ՆԱԽԱՍՈՐԻՍԱՆ—11—12 ժ. վերաբուժութեան, վերնբաղնի (սիֆիլիս) և միզառու. 5.
Կ. Մ. ՉԻԿՈՎԱՆԻ—9—10 ժ. աչքի, ներքին և ներարային 5.

Զ. Ի. ԲԱՐԱՆԱՍԵԱՆ—11—12 ժ. կանանց հիւանդ.

Ի. Ֆ. ՊՐՈՏԱՍԵՎԻԶ—12—1 ժ. ականջի, կոկորդի, թրի և կրծքի 5.

Ա. Պ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ—1—1 1/2 ժ. ներքին և երկրային 5.

Ա. Գ. ԳՈՒՐԿՈ—1 1/2—2 1/4 ժ. ներքին և միառնական 5.

Ե Ր Ե Կ Ո Ն Ե Ր Ը

Վ. Մ. ՄԱԼԻՉԻՍԵՎ—5—6 ժ. ներքին և երկրային 5.

Ա. Ն. ՇԱԿՈՎԱՍԿԻ—6—7 ժ. ներարային (երկարաբուժութիւն), վերնբաղնի և մարմնի 5.

Բ. Ա. ՆԱԽԱՍՈՐԻՍԱՆ—6 1/2—7 ժ.

Տ. Ի. ԲՈՒԿԵՆԿՈ Տիւնիսիանոսով քիմիական և խոշորացուցական հետազոտութիւններ է առնում մէկի, իւրի, արեան, կաթի և այլն:

Վճար 50 կ. չքաւորները ձրի: Հատկաւորելի (կօնսիլուսի) և օպերացիայի համար առանձին:

Հիւանդանոցի վերաւոտու՜
103—150 Բժշկապետ ՆԱԽԱՍՈՐԻՍԱՆ

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁՈՒՅԻ

Վ. Յ. ՏԵՐ-ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Միջաշէնի փողոց, տ. № 93. Թէլէֆօն № 506: (Հ.) 14—45

Մի հայունի

Կամենում է Թիֆլիսից դուրս ֆրանսերէն և ռուսերէն լեզուներին և մուկիայի վարժուհու պաշտօն վարել 7—9 տարեկան աղջկայ մօտ կամ կօմպանիոնկա տիկնոջ մօտ: Հասցէն՝ Բանկովսկի փողոց, ձախ № 8:
(Հ. շ. Ե.) 3—6

Թ Ի Ֆ Լ Ի Ս Ի Ժ Ո Ղ Ո Վ Ե Ր Ե Ն Ո Ւ Մ

Երեքշաբթի, մարտի 9-ին, կը լինի

Ա. Կ Ո Ս Տ Ե Ն Ե Ա Ն Ի

Կ Օ Ն Ց Է Ր Տ Ը

Մանակցութեամբ տ. ՖԵՐՏԻԳԻ, պ.պ. ՏԱԼԵՆՏԻ և ՎԵՐՄԱՆԻ: Տոմարները վաղօրօք կարելի է ստանալ պ. Սուզանաձեանի մագաղանոցում:
Ս Կ Ի Գ Ե Ն Է Ժ Վ Մ Ը 9-ին 1—2

Կալուածները հրդեհից փոխադարձ ապահովելու Թիֆլիսի ընկերութեան վարչութիւնը

յայտնում է ի զիտութիւն ընկերութեան անդամներին, որ կանօնադրութեան § 37-ի հիման վրա, ընկերութեան գործերի դրութեան հաշիւը 1898 թ-ի համար, գրեթէ և ապացուցագրերի հետ, բաց է քննութեան համար, վարչութեան բնակարանում, ժամը 12-ից մինչև 2-ը:
(Ե. շ.) 2—2

Լ Ո Յ Ս Ե Ս Ա Ի

ԼԵՅ

Մ Է Լ Ի Ք Ի Ա Ղ Զ Ի Կ Ը

(Պատմական վէպ, 755 երես)

Գիրք 1 ՐՈՒԲ. 30 ԿՈՊԵԿ (ուկեկալ 2 ՐՈՒՐԻ)

Մախովում է ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ—հեղինակի մօտ («Մշակ» խմբագրատան) և Կենտրոնական գրավաճառանոցում: ՇՈՒՇՈՒՄ—Բաղրատ Տէր-Սահակեանի գրավաճառանոցում:

Հեղինակի հասցէն՝ ԹԻՖԼԻՍ, քաղաք, «Մուսա»:
9—10

BATEAUX A VAPEUR FRANCAIS N. PAQUET ET C-ie

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՆԱԽԱԳՆԱՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ն. ՊԱԿԵ ԵՒ ԸՆԿ.

Կանօնաւոր և ուղղակի նաւագնացութիւն ՄԱՐՍԵԼԻՑ ԲԱԹՈՒՄ, չորեքշաբթի օրերը, երկու շաբաթ թի մի անգամ, սկսած յունիսի 25/6-ի չորեքշաբթից, եւ հակառակը՝ Բաթումից Մարսէլ, մանկով Տրապիզոն, Սամսուն և Պոլիս: Մեկնում է Բաթումից՝ չորեքշաբթի, 17/29 մարտի, ԱՆԱՅՈԼԻ չորեքշաբթի, նաւապետ ԲԱՆԱԿԻ: Եւ այսպէս շաբաթական, երկու շաբաթ թի մի անգամ, չորեքշաբթի օրերը, ժամը 4-ին ճաշից յետոյ: Բաթումից Պարիզ ուղղակի հաղորդակցութեան տոմսակիւնք տրվում են սովորականից պակաս գինով:

Ապրանքների և ճանապարհորդների մասին հարկաւոր տեղեկութիւններ ստանալու համար թող բարեհաճեն դիմել ընկերութեան գործակալներին:

ԲԱԹՈՒՄՈՒՄ—պ. Վիկտոր ԴԱՐԻՍԻՆ, Նաբէրէժնայա: ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ—պ. Օ. Գ. Բարեկենդիւնեանին, Սիտի փող. Խօջափարուսովի և Մայրուրանէ բարձրասարա: ԲԱԳՈՒՄ—պ. Ս. Գիւրգարեանին:

Կօլուբակինսնայա հրապարակ: ՆՕՎՈՐՈՍՍԻՑՈՎ—պ. Միխայիլ Հերշնիցովներին:
(Ե. Տ. շ.) 7—20

Կանօնաւոր և անկանխադրարկ փոխադարձ ապահովելու Թիֆլիսի ընկերութեան վարչութիւնը

АНТИКОМЬ-ЛЕМЕРСЬЕ
ПУРА ДЛЯ ОБЕЗВОЛОСЫВАНИЯ КОЖИ
ОПТОВЫЙ СКИД: 10%
ЦЕНА 10 25 К. ЗА БАНК
Ш. ШАБЕРТЪ МОСКВА, ПОКРОВКА

(8 և 18) 10—10